

Шляхи становлення та особливості виконавської практики тріо бандуристок «Купава» (до 25-річчя творчої діяльності)

Тетяна Слюсаренко

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків, Україна

Анотація. *Мета статті* — визначити шляхи становлення й проаналізувати особливості виконавської практики тріо бандуристок «Купава» як яскравого представника ансамблевого виконавства Слобідської України кінця ХХ – першої третини ХХІ ст. *Результати дослідження.* Визначено шляхи становлення та остаточного формування мистецького колективу; особливості концертної діяльності, які знайшли вираження в підході до підбору репертуару, застосуванні мелодекламаційних, речитативних та театралізованих елементів, поєднанні бандурної гри з іншими струнними та духовими інструментами, що є нетиповим для звучання традиційного ансамблю бандуристів межі ХХ–ХХІ ст. Акцентовано увагу на використанні естрадного аранжування як окремого супроводу, так і в поєднанні з бандурним, що демонструє виконавську свободу учасниць колективу та прагнення розширити стильові та творчі «кордони». Проаналізовано жанрові особливості концертної програми колективу, які полягають у достатньо різноманітній палітрі — від пісень ритуально-обрядового характеру та обробок українських народних пісень до вишуканих творів романсового характеру. Також відзначено новаторські підходи у виконавській практиці, зокрема в використанні підставок під інструменти. *Наукова новизна* полягає в комплексному теоретичному аналізі творчої діяльності тріо бандуристок «Купава», особливостей мистецького життя та виконавських підходів, оскільки в науковій літературі на сучасному етапі відсутня інформація про специфіку практики вищезазначеного колективу. *Висновки.* Творча діяльність тріо бандуристок «Купава» відіграє провідну роль у популяризації та розвитку сучасного ансамблевого виконавства Слобідської України. Неповторність стильових та виконавських підходів, сценічний образ, розмаїтість жанрової палітри та багаторічна мистецька практика вирізняє колектив на тлі інших гуртів.

Ключові слова: ансамблевий бандурний спів; тріо бандуристок; концертна діяльність; виконавська практика

Для цитування

Слюсаренко, Т. (2023). Шляхи становлення та особливості виконавської практики тріо бандуристок «Купава» (до 25-річчя творчої діяльності). *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство*, 49, 99–106. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.49.2023.293292>

Вступ

У Слобідській Україні традиція ансамблевого бандурного співу має більше ніж столітню виконавську історію існування. Ініціював цю традицію на початку ХХ ст. видатний діяч культури України, талановитий бандурист-віртуоз та педагог Гнат Мартинович Хоткевич. Завдяки його зусиллям та прагненню надати бандурі «сценічної форми» було створено перший ансамбль з представників кобзарського цеху; згодом, наприкінці 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст., з професійних

студентів-виконавців Харківського музично-драматичного інституту. У повоєнні роки ансамбль бандуристок працював при Харківській філармонії, з творчістю колективу можна було ознайомитися також і з передач обласного радіомовлення. У 50–80-ті рр. ХХ ст. існували численні бандурні колективи при обласних палацах культури, навчальних закладах середнього та вищого рівнів тощо.

Кінець 90-х – початок 2000-х рр. також ознаменовано роботою професійного ансамблю бандуристок у Харківській обласній філармонії у складі викладачів інституту мистецтв іме-

ні І. П. Котляревського Любові Мандзюк, Надії Мельник та студентки вишу Марини Заїченко.

Аналіз попередніх досліджень. Ансамблеве бандурне виконавство достатньо широко представлене в науковій літературі роботами О. Бобечко (2010, 2011, 2020, 2022), В. Дутчак (2017, 2019, 2021), Л. Мандзюк (2003, 2008), Слюсаренко (2021, 2022) та ін. Вищезазначені дослідники є як теоретиками, так і в більшості бандуристами-практиками, що сприяє більш ґрунтовному аналізу та вивченню виконавських особливостей та підходів в ансамблевій творчості з позиції активного учасника та носія вокально-інструментальної бандурної культури. Дослідження науковців присвячені висвітленню історичних основ виникнення та ствердження ансамблевого виконавства на бандурі (Мандзюк, 2003), творчості жіночого тріо бандуристок як національно-мистецького феномену (Бобечко, 2010; Мандзюк, 2008), діяльності відомого в Західній Україні квартету бандуристок «Львів'янки» (з нагоди ювілейної дати) (Бобечко, 2011), культурно-мистецьких здобутків капели бандуристів імені Тараса Шевченка (Сполучені Штати Америки, з нагоди 100-річчя капели) (Дутчак, 2019), мистецької практики дуету бандуристок «Берегиня» в контексті розвитку ансамблевого виконавства на бандурі (Бобечко, 2020), характеристики етапів становлення та специфіки розвитку капели бандуристів «Сонце» ХНУМ імені І.П. Котляревського (з нагоди 20-річчя творчої діяльності капели) (Слюсаренко, 2021), традиційним та новаторським підходам у творчо-виконавській діяльності Прикарпатського ансамблю бандуристок «Гердан» (Бобечко, 2022; Дутчак, 2021), основних тенденцій в сучасному бандурному виконавстві України та української діаспори (Дутчак, 2017), проблемам становлення та розвитку бандурного виконавства Харкова ХХ–ХХІ ст. (Слюсаренко, 2022) тощо.

Мета статті — визначити шляхи становлення й проаналізувати особливості виконавської практики тріо бандуристок «Купава» як яскравого представника ансамблевого виконавства Слобідської України кінця ХХ – першої третини ХХІ ст.

Результати дослідження

Знаковою подією в розвитку ансамблевого бандурного виконавства Харкова кінця 90-х рр. ХХ ст. стало створення в 1996 р. квартету бандуристок «Купава», до складу якого увійшли студентки Харківського інституту мистецтв імені І.П. Котляревського — сестри Тетяна та Олена Слюсаренко (на той час відомий у Харкові дует бандуристок),

Юлія Курочка та Тетяна Таран (також знаний дует бандуристок у Полтаві, клас бандури Мандзюк Л.С.). Ініціатором створення «Купави» була бандуристка, викладачка Харківського державного педагогічного інституту імені Г. Сковороди Роман Наталя Михайлівна, нині кандидат педагогічних наук, завідувачка кафедри дошкільного виховання Національного державного педагогічного університету імені Г. Сковороди. Згодом, за декілька років, квартет перетворився на тріо.

Всі учасниці ансамблю обдаровані музичними та артистичними талантами, володіють приємними сопрановими голосами, мають високий рівень технічної та виконавської культури.

У 1996 р., рік заснування, «Купава» з успіхом презентувала свою творчість перед міською громадськістю, виконуючи популярні вокальні та інструментальні твори загальновідомих українських та зарубіжних композиторів, а також пісні харківських авторів.

Першим кваліфікаційним мистецьким випробуванням для колективу стала участь у Першому Міжнародному конкурсі виконавців на українських народних інструментах ім. Гната Хоткевича в 1998 р. (м. Харків). Конкурсні умови проходили в 2-а тури та мали високі професійні вимоги до виконання. Здобувши лауреатське звання в номінації «Ансамблі бандуристів», учасниці колективу продемонстрували високу виконавську майстерність, сценічну витривалість та потужність творчого потенціалу (ознайомитися з записом конкурсного виконання можна в інтернет-мережах).

Характерною новаторською сценічною рисою на той час був і концертний одяг: створені власноруч стилізовані костюми підкреслювали зацікавленість учасниць елементами жіночого образу княжої доби, що підкреслювало своєрідність та неповторність тріо (Рис.1).

Із 1998 р. своєю мистецькою діяльністю ансамбль «Купава» представляє Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого, є активним учасником офіційних заходів міського, обласного, всеукраїнського та міжнародного рівнів.

Із 2003 р. тріо є артистками-вокалістками професійного театру-студії Палацу студентів Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Майже 15 років художнім керівником ансамблю була талановита бандуристка, керівник капели бандуристок «Любава», провідний викладач класу бандури Полтавського музичного училища Хниченко Ю. М., чимало вихованців якої є лауреатами та переможцями різноманітних конкурсів та фестивалів як всеукраїнського, так і міжнародного значення.

Рис. 1. Тріо бандуристок «Купава» у складі народних артисток України (зліва направо): Олена Гізімчук, Юлія Меліхова, Тетяна Слюсаренко.
Автор фото: Олександр Семенець

За час свого існування та остаточного формування тріо «Купава» неодноразово було переможцем та учасником престижних конкурсів, фестивалів, святкових програм та урочистих подій у багатьох містах та регіонах України та дальнього зарубіжжя. Так, у складі квартету «Купава» стала лауреатом Всеукраїнського огляду-конкурсу «Нові імена України» (м. Київ, 1997 р.) та переможцем фестивалю «Перлини сезону» (м. Дніпропетровськ, 1997 р.). Ансамбль брав участь у відкритті фестивалю «Зимові фантазії» та у святкуванні 1100 років м. Полтави (1999 р.), на святі слов'янської писемності (м. Белгород, 1998 р.). В 1999 р. ансамбль був учасником у проведенні акцій «Дні Харкова у Нюрнберзі» (Німеччина) та «Тиждень Харкова в Ліллі» (Франція). В 2000 р. колектив брав участь у фестивалі «Полтавська весна — 2000», в 2001 р. у святі слов'янської писемності та культури (Астрахань, Росія, 2001 р.). Колектив неодноразово виступав на провідних сценах країни — у Національній філармонії (участь у заключному концерті лауреатів огляду-конкурсу «Нові імена України», 1997 р.), кіноконцертному залі «Україна» в програмі «Слобожанські передзвони» (у рамках Все-

українського огляду художніх колективів області, 1999 р.), також брав участь у гала-концерті художніх колективів України (м. Київ, 1999 р.). У 2001 р. «Купава» була учасником акцій «Дні України в Литві», в 2003 р. «Дні Харкова в Цинцинатті» (Сполучені Штати Америки). Також у 2003 р. відбулися сольні виступи тріо (вже в оновленому складі) на урочистому відкритті Генерального консульства України з нагоди святкування Дня Незалежності України (м. Єреван), в домі-музеї С. Параджанова з концертними програмами «Рідна мати моя» та «Бандура — символ України» на Національному телебаченні Вірменії.

У 2003 р. тріо «Купава» записало свій перший диск «Потаємне», до якого увійшли твори українських композиторів, які становили основу концертного репертуару колективу. Характерним для вокального доробку ансамблю є прагнення до полістилістичності пісенних творів: ліричні, жартівливі, танцювальні (в стилі танго), патріотичні, історичні, романсові, а капела, вальси, побутові, що увійшли до диску. На основі вищезазначеного можна зробити висновки, що виконавським уподобанням та естетично-художнім смакам бандуристок притаманне жанрово-стилістичне розмаїття, яке на той час суттєво вирізняло тріо «Купава» на тлі інших бандурних колективів.

Із сольною програмою колектив виступав у Харкові, Дніпрі, Києві, Кропивницькому, Полтаві, Тернополі, Сумах та інших містах України. У 2007 р. тріо бандуристок брало участь у проведенні мистецької акції «Харківські зустрічі в Санкт-Петербурзі»; у 2011 р. в складі офіційної делегації представляли українське мистецтво в м. Порту (Португалія), зокрема з сольною програмою «AveMaria» в заходах українського посольства під час проведення Днів України в Португалії, а також з концертною програмою «Осіннє золото» в Українському культурному центрі (Португалія, м. Лісабон, 2011 р.). У цей період відбувались концертні виступи перед президентами України — Л. Кучмою та В. Ющенком, численні радіо й телеефіри.

У 2010-ті рр. «Купава» бере активну участь у ювілейних концертах провідних діячів мистецтва України, протягом декількох років виступає як гість із концертною програмою на гала-концерті лауреатів Міжнародного конкурсу виконавців на народних інструментах «Арт-Домінанта» (концертна зала Харківської обласної філармонії), у проекті «Вечори бандурної музики» (Харківська обласна філармонія), в урочистому відкритті Азербайджанського культурного центру та консульства Республіки Казахстану в Харкові.

За роки творчої діяльності колектив неодноразово було відзначено державними та обласними нагородами, зокрема премією губернатора імені О. Масельського в галузі мистецтва і культури; виконавицям було присвоєно звання «Заслужений працівник культури України» (2000 р.). У 2009 р. за високий професіоналізм, вагомий внесок в популяризацію українського мистецтва, багаторічну плідну творчу діяльність учасницям тріо було присвоєно звання «Народний артист України».

Своєрідною мистецькою особливістю «Купави» є виконавський репертуар, який охоплює майже всі наявні вокальні жанри. В доробку колективу популярні українські народні пісні, загальновідомі вокальні твори українських композиторів-класиків, композиції ритуально-обрядового характеру та а-капела, патріотичні, історичні, ліричні, жартівливі пісні, а також романси. Серед них: «Чом ти не прийшов» (українська народна пісня, аранжування Тетяни та Олени Слюсаренко), «Циганочка» (українська народна пісня, аранжування О. Гізімчук (Слюсаренко)), «Коляда їде» (українська народна пісня, полтавський варіант), «Ой, чий-то кінь стоїть» (українська народна пісня), «Туман яром, туман долиною» (українська народна пісня), «Чорнобривці» (музика В. Верменича, слова М. Сингаївського), «Два кольори» (музика О. Білаша, слова Д. Павличка), «Ми підем, де трави похилі» (музика П. Майбороди, слова А. Малишка), «Моя Україно» (музика І. Поклада, слова О. Ткача), «Осіньне золото» (музика І. Шамо, слова Д. Луценка), «Чарівна скрипка» (музика І. Поклада, слова Ю. Рибчинського), «Очі волошкові» (музика С. Сабадаша, слова А. Драгомирецького) та ін. Специфічним для виконання вищезазначених творів тріо є використання вокалізу як важливого компонента (найчастіше в середині або наприкінці) з метою посилення поетичності та духовного наративу художнього образу.

Творче захоплення філософією, глибиною поезії видатної письменниці сучасності Ліни Костенко та музикою відомої талановитої лікарки, а також співачки, лауреатки всеукраїнських музичних конкурсів Ольги Богомолець закарбувалось у таких творах, як «Добрий вечір», «Ой, Васильку», «Ти — половець», «Не думано, не гадано», «У світі злому і холодному», «Ходить ніч», «Поворожи мені на каві...» та ін. Враховуючи виконавський досвід авторки як учасниці тріо, можна стверджувати, що вищезазначені твори в інтерпретації «Купави» мають з одного боку різнохарактерність (ліричний складник та танцювальні елементи), з іншого — спільну

компоненту, зокрема поєднання експресивності з душевністю виконання через здійснення тонкої динамізації та вокалізації з речитативними вставками, а також обов'язкову насичену та яскраву кульмінацію.

Значну роль у доробку колективу відіграє й популяризація творів харківських композиторів. Серед них «Харківський вальс» (музика А. Чилутьяна, слова Н. Супруненко), «Тримаю обличчя» та «Я повертаюсь до міста» (музика В. Шаровської, слова Н. Вінграновської), «Горнись до осені» та «Три Ярославни» (музика В. Карепанова, слова В. Авраменко) та ін.

Візитівкою тріо бандуристок «Купава» з кінця 90-х рр. ХХ ст. й по теперішній час став ліричний твір інтимно-чуттєвого змісту харківських авторів — композитора, заслуженого працівника культури України Анатолія Чилутьяна та талановитої поетеси Наталки Матюх — «По-таємне». Особливої популярності в творчості колективу цей твір набув протягом першого десятиліття 2000-х рр. Високі почуття любові, експресія та емоційна насиченість, мелодекламація, елементи театралізації та сольного виконання — всі ці виконавські засоби виразності та гармонійне, вишукане тембральне вокальне звучання бандуристок приваблювали глядача та знаходили глибокий позитивний відгук протягом багатьох років. Водночас можна стверджувати, що вищезазначені виконавські підходи, а також виконання творів самодіяльних композиторів, що на той час було нетиповим для бандурних колективів, характеризують, підкреслюють неповторність та індивідуальний стиль виконавства, що вирізняє цей колектив на тлі інших мистецьких гуртів.

Зауважимо, що окрему нішу в доробку тріо посідають українські естрадні композиції, до яких «Купава» звернулася ще на початку свого творчого шляху й була серед перших бандурних колективів початку 2000-х рр. у регіоні, які виконували твори сучасного жанру.

У поєднанні бандурної партії з естрадним аранжуванням у виконанні тріо звучать пісні «Ти, земле моя» (музика О. Осадчого, слова Ю. Рибчинського), «Родина, родина» (музика О. Злотника, слова В. Крищенка), «Не питай кому, не питай чому» (музика І. Поклада, слова М. Ткача), «Сік землі» (музика В. Толмачова, слова В. Вихруща) та ін. Серед сучасних популярних творів-хітів в репертуарі колективу «Обійми» та «Мить» (музика і слова С. Вакарчука), «За лісами, горами» (музика М. Некрасова, слова С. Гаврилова) та ін.

На той час для творчості бандуристів Слобідського регіону було нетиповим та нетради-

ційним виконання сучасного естрадного жанру, тому тріо стало новаторами в цьому напрямі.

Останніми роками «Купава» активно проявляє інтерес до складного в творчій реалізації довершеного виконавського вираження художнього образу та глибини почуттів і водночас «зрілого» вокального стилю — романсу.

Так, до репертуару увійшли як відомі, так і маловідомі твори: «Місяць на небі» (невідомі автори), «Є лиш Ви» (музика О. Юшкевича, слова Н. Шаварської), «Давня весна» (музика К. Стеценка, слова Л. Українки), «Блищать сріблом ранкові роси» (музика та слова Наталії Сопко) та ін. Прозорість та епіко-баладний характер музичної тканини та фактури, а також висока чуттєвість, глибина змісту, гнучке фразування та інтонаційне акцентування смислових компонент притаманні вокально-інструментальним творам тріо.

Слід зазначити, що майже всі інструментальні бандурні партії вокальних творів у репертуарі тріо написані саме учасницями колективу. Більшість аранжувань створила Олена Гізімчук (Слюсаренко), талановита інструменталістка та вокалістка, лауреат (III місце) Міжнародного конкурсу виконавців на народних інструментах ім. Гната Хоткевича в номінації «Бандурист-інструменталіст» (м. Харків, 1998 р.), а також частково її сестра Тетяна Слюсаренко. Весь свій творчий потенціал віртуоза Олена реалізує, створюючи інструментальні партії з метою продемонструвати всю тембральну та неповторну красу бандури й водночас стверджуючи власний авторський стиль мислення.

Особливістю тріо є використання речитативів, мелодекламації, елементів театралізації, читання високої української поезії в контексті музичного твору — все це з майстерністю втілює не менш талановита бандуристка, учасниця колективу Юлія Меліхова.

Вибір репертуару завжди залежить від художнього рівня написання поетичних текстів та глибинного змісту художнього образу. Високі почуття любові до рідної землі, глибокі почуття та відданість своєму коханню, оптимізм, віра та надія — провідні теми та сюжетні лінії в творчості «Купави».

Ще одним новаторським кроком у діяльності ансамблю стало використання з початку 2000-х рр. підставок для бандур. У 90-ті рр. такий спосіб виконання реалізувала Світлана Коваленко — бандуристка харківської синтез-групи «Чарівна». Наприкінці 90-х рр. група припинила своє існування, тож цей спосіб було впроваджено тільки в «Купаві», а згодом його підхопили інші бандурні колективи (Рис.2).

Рис. 2. Тріо бандуристок «Купава», 2016 р.
Автор фото: Олександр Семенець

Багаторічний творчий шлях «Купави» вирізняється постійними пошуками нових візуальних мистецьких форм, завдяки яким відбувається збагачення та оновлення вокального звучання, бандурного супроводу та в цілому естетично-аудіального сприйняття. Так, на початку своєї творчої діяльності — кінець 90-х — початок 2000-х рр. — у концертних номерах «Купава» під час виконання жартівливих пісень та пісень календарно-обрядового характеру використовувала дрібні музичні ударні інструменти (бубон та ін.).

Середина мистецької діяльності — 2000-і — 2020-ті рр. — позначена активною співпрацею з різними професійними виконавськими колективами та солістами професійного театру-студії Палацу студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, в якому бандуристки працюють з 2004 р. Майже за 20 років роботи в Палаці студентів було втілено багато цікавих музичних проєктів: бандуристки співали в супроводі духового оркестру (в інтернеті можна ознайомитись з відео-записами виступів «Купави»), ансамблю скрипалів. Відбуваються також численні спільні виступи з чоловічою хоровою капелюю; до багатьох концертних номерів залучаються окремі музичні інструменти, такі як рояль і труба; романсові твори виконуються під акомпанемент гітари, саксофона, роялю; календарно-обрядові пісні звучать під супровід джаз-бенду та ін. Всі вищезазначені синергетичні форми сприяли збагаченню як бандурної фактури, так і посиленню художньо-смыслового концепту творів.

Неповторним та своєрідним є сценічний образ бандуристок: від традиційних українських костюмів до сучасних дизайнерських стилізованих

суконь (дивитись інтернет-мережі). Багато років «Купава» співпрацювала з заслуженим художником України, талановитим дизайнером, головним художником Харківського театру опери та балету Надією Швець; завдяки спільним творчим задумах було створено багато вишуканих сценічних образів (Рис.3).

Рис. 3. Тріо бандуристок «Купава», 2003 р.
Автор фото: Олександр Семенець

Слід зауважити, що талановиті бандуристки успішно поєднують концертну діяльність із викладацькою та науковою роботою, всі працюють викладачами кафедри культурології НЮУ імені Ярослава Мудрого, 25 років творчого життя колективу пов'язані з роботою в університеті.

Так, Тетяна Слюсаренко 15 років працює викладачем, є кандидатом мистецтвознавства (2016 р.). З 2004 р. досліджує проблеми сучасного бандурного виконавства. Є автором монографії «Бандурне мистецтво в українському культурному просторі (на прикладі бандурного виконавства Слобідського регіону ХХ – поч. ХХІ ст.)» (2018 р.), яка присвячена бандурному мистецтву України як складовій новітньої національної музичної культури, обґрунтуванню його значущості для сучасних виконавців. У роботі застосовується комплексний аналіз мистецтва бандуристів, який, зокрема, передбачає теоретичне узагальнення бандурної творчості, виокремлення основних етапів її розвитку, визначення основних напрямів функціонування (виконавський) та форм популяризації (конкурсний рух). Також у монографії досліджено виконавство бандуристів Слобідської України, визначено його роль у контексті вітчизняного бандурного мистецтва.

Тетяна Слюсаренко є автором більше ніж 30 публікацій у наукових виданнях, членом журі

Міжнародного конкурсу виконавців на народних інструментах «Арт — Домінанта» (2015–2019 рр.), членом комісії з відбору оперних співаків на вакантні місця на конкурсній основі (Театр опери та балету, Дніпро, 2018 р.). головою журі міжнародного відкритого фестивалю-конкурсу «Запали зірку» (2018–2020 рр.).

Юлія Меліхова також уже 15 років працює викладачем, є кандидатом юридичних наук, автором монографії «Морально-професійна культура судді: історія і сучасність» (2015 р.), співавтором колективної монографії «Еволюція етосу юриста», автором понад 50 публікацій у наукових виданнях, членом журі Всеукраїнського дитячого конкурсу класичної та сучасної музики «Конвалія» (2019 р.), учасницею двох радіопрограм обласного радіоциклу «Відкритий доступ. Наука: Навіщо юристці бандура» (2018 р.) та «Переддень Дня Конституції. Університет: Творчість» (2019 р.), внесена в багатотомне видання «Енциклопедія сучасної України».

Олена Гізімчук (Слюсаренко) так само працює викладачем, досліджує проблеми естетико-художньої самоосвіти в системі художньої діяльності, автор майже 20 наукових публікацій.

Висновки

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна відзначити вагомий внесок тріо бандуристок «Купава» в популяризацію та розвиток сучасного ансамблевого виконавства на Слобідській Україні. Неповторність стильових та виконавських підходів, сценічний образ, розмаїтість жанрової палітри та багаторічна мистецька практика безумовно виступають прикладом наслідування для наступного молодого покоління бандуристів. Отже, творчість зазначеного колективу заслуговує на увагу та подальший теоретичний та виконавський аналіз мистецької практики колективу.

Наукова новизна статті полягає в комплексному теоретичному аналізі творчої діяльності тріо бандуристок «Купава», особливостей мистецького життя та виконавських підходів, оскільки в науковій літературі на сучасному етапі відсутня інформація про специфіку практики вищезазначеного колективу.

Перспектива подальших досліджень. Оскільки творчий колектив має багаторічний виконавський досвід та розмаїтий жанровий доробок, темою подальших теоретичних розвідок може стати порівняльний аналіз стильових особливостей вокального репертуару з концертною програмою інших відомих бандурних гуртів.

Список посилань

- Бобечко, О. (2010). Витоки і розвиток камерних ансамблевих форм жіночого бандурного виконавства. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Мистецтвознавство*, 17–18, 332–339.
- Бобечко, О. (2011). Жіночий квартет зі Львова (з нагоди десятиріччя творчої діяльності). *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 8, 25–37.
- Бобечко, О. (2020). Творчо-виконавська діяльність дуету бандуристок «Берегиня» в контексті розвитку сучасного ансамблевого виконавства на бандурі. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 32(1), 24–30. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214468>
- Бобечко, О. (2022). Традиції і новаторство у творчо-виконавській діяльності прикарпатського квартету бандуристок «Гердан». *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*, 5(1), 24–38. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.5.1.2022.258137>
- Дутчак, В. (2017). Основні тенденції в сучасному бандурному виконавстві України та української діаспори. В Л. Горіна (Ред.), *Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність* (с. 5–13). Волинські обереги.
- Дутчак, В. (2019). Культурно-мистецькі здобутки Капели бандуристів ім. Тараса Шевченка (США): до 100-річного ювілею колективу. В *Мистецтвознавство. Культурологія: IX Міжнародний конгрес українців* (с. 189–199). Видавництво ІМФЕ.
- Дутчак, В. (2021). *Квартет бандуристок «Гердан»*. В А. Грицан (Ред.), *Навчально-науковий інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2001–2021 рр.)* (с. 259–263). Фоліант.
- Мандзюк, Л. С. (2003). Історичні основи виникнення та ствердження ансамблевого виконавства на бандурі. *Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка*, 1, 138–147.
- Мандзюк, Л. С. (2008). Жіноче тріо бандуристок як національно-мистецький феномен. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 14, 50–54.
- Слюсаренко, Т. (2021). Капела бандуристів «Сонце» ХНУМ імені І. П. Котляревського: становлення та специфіка розвитку (до 20-річчя творчої діяльності капели та 50-річчя з дня народження керівника Надії Мельник). *Аспекти історичного музикознавства*, 22, 166–178.
- Слюсаренко, Т. (2022). Проблеми становлення та розвитку бандурного виконавства Харкова (XX–XXI ст.). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 55(3), 73–79.

References

- Bobechko, O. (2010). Vytoky i rozvytok kamernykh ansamblevykh form zhinochoho bandurnoho vykonavstva [Origins and development of chamber ensemble forms of female bandura performance]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Serii: Mystetstvoznavstvo*, 17–18, 332–339 [in Ukrainian].
- Bobechko, O. (2011). Zhinochy kvartet zi Lvova (z nahody desiatoryrichchia tvorchoi diialnosti) [Female quartet from Lviv (on the occasion of the tenth anniversary of creative activity)]. *Muzykoznavchi studii instytutu mystetstv Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky ta Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho*, 8, 25–37 [in Ukrainian].
- Bobechko, O. (2020). Tvorcho-vykonavska diialnist duetu bandurystok "Berehynia" v konteksti rozvytku suchasnoho ansamblevoho vykonavstva na banduri [Creative and performing activities of the bandura duo "Berehynya" in the context of the development of modern ensemble performance on the bandura]. *Humanities Science Current Issues*, 32(1), 24–30. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214468> [in Ukrainian].
- Bobechko, O. (2022). Tradytsii i novatorstvo u tvorcho-vykonavskii diialnosti prykarpatskoho kvartetu bandurystok "Gerdan" [Traditions and Innovations in the Creative and Performing Activities of the Precarpathian Bandura Quartet Gerdan]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Musical Art*, 5(1), 24–38. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.5.1.2022.258137> [in Ukrainian].
- Dutchak, V. (2017). Osnovni tendentsii v suchasnomu bandurnomu vykonavstvi Ukrainy ta ukrainkoi diaspory [The main trends in modern bandura performance of Ukraine and the Ukrainian diaspora]. In L. Horina (Ed.), *Aktualni problemy narodno-instrumentalnoho vykonavstva v Ukraini: Istoriia i suchasnist* [Current issues of folk instrumental performance in Ukraine: History and modernity] (pp. 5–13). Volynski oberehy [in Ukrainian].
- Dutchak, V. (2019). Kulturno-mystetski zdobutky Kapely bandurystiv im. Tarasa Shevchenka (SShA): Do 100-richnoho yuvileiu kolektyvu [Cultural and artistic achievements of the Bandurist Chapel named after Taras Shevchenko(USA):To the collective's 100th anniversary]. In *Mystetstvoznavstvo. Kulturolohiia: IX Mizhnarodnyi konhres ukrainistiv* [Art history. Culturology: IX International Competition of Ukrainianists] (pp. 189–199). Vydavnytstvo IMFE [in Ukrainian].
- Dutchak, V. (2021). Kvartet bandurystok "Gerdan" [Bandura Quartet "Gerdan"]. In A. Hrytsan (Ed.), *Navchalno-naukovyi instytut mystetstv Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stefanyka (2001–2021 rr.)* [Educational and Scientific Institute of Arts of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (2001–2021)] (pp. 259–263). Foliant [in Ukrainian].

- Mandziuk, L. S. (2003). Istorychni osnovy vynyknennia ta stverdzhennia ansamblevoho vykonavstva na banduri [Historical foundations of the emergence and confirmation of ensemble performance on the bandura]. *Problemy suchasnosti: Kultura, mystetstvo, pedahohika*, 1, 138–147 [in Ukrainian].
- Mandziuk, L. S. (2008). Zhinoche trio bandurystok yak natsionalno-mystetskyi fenomen [The female bandurist trio as a national artistic phenomenon]. *Ukrainian culture: The past, modern ways of development*, 14, 50–54 [in Ukrainian].
- Sliusarenko, T. (2021). Kapela bandurystiv "Sontse" KhNUM imeni I. P. Kotliarevskoho: Stanovlennia ta spetsyfika rozvytku (do 20-richchia tvorchoi diialnosti kapely ta 50-richchia z dnia narodzhennia kerivnyka Nadii Melnyk) ["Sun" Bandurists' Chapel of I. P. Kotliarevskiy KhNUM: Formation and specifics of development (on the occasion of the 20th anniversary of the band's creative activity and the 50th anniversary of the birthday of director Nadiia Melnyk)]. *Aspects of Historical Musicology*, 22, 166–178 [in Ukrainian].
- Sliusarenko, T. (2022). Problemy stanovlennia ta rozvytku bandurnoho vykonavstva Kharkova (XX–XXI st.) [Problems of the establishment and development of bandur performance of Kharkov (XX–XXI centuries)]. *Humanities Science Current Issues*, 55(3), 73–79 [in Ukrainian].

Ways of Formation and Features of Performing Practice of the Bandura Trio Kupava (to the 25th Anniversary of Creative Work)

Tatiana Sliusarenko

Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine

Abstract. *The aim of the article* is to highlight the ways of formation and analyse the features of the performing practice of the bandurist trio Kupava as a bright representative of the ensemble performance of Sloboda Ukraine at the end of the 20th – the first third of the 21st century. *Results.* The article identifies the evolution and final formation of the artistic ensemble; the aspects of their concert activities reflected in their approach to repertoire selection, the use of melodeclamational, recitative, and theatrical elements, the combination of bandura playing with other string and wind instruments, which is atypical for the sound of traditional bandura ensembles of the turn of the 20th–21st centuries. Emphasis is placed on the use of pop arrangements as a separate accompaniment and in combination with the bandura, which demonstrates the performing freedom of the band members and the desire to expand stylistic and creative "boundaries". The genre features of the band's concert programme are analysed, which encompass a diverse spectrum, ranging from ritual songs and arrangements of Ukrainian folk songs to sophisticated works of a romantic nature. Innovative approaches in performance practice are also noted, in particular in the use of stands for instruments. *The scientific novelty* consists in the comprehensive theoretical analysis of the creative work of the bandura trio Kupava, the peculiarities of their artistic life and performance approaches, as contemporary scholarly literature lacks information about the features of this ensemble's practice. *Conclusions.* The creative work of the bandura trio Kupava plays a leading role in the popularisation and development of the contemporary ensemble performance of Sloboda Ukraine. The uniqueness of stylistic and performing approaches, the stage image, the diversity of genres, and many years of artistic practice distinguish the ensemble from other musical groups.

Keywords: ensemble bandura singing; a trio of female bandurists; concert activity; performing practice

Відомості про автора

Тетяна Слюсаренко, кандидат мистецтвознавства, народна артистка України, асистент, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків, Україна, ORCID iD: 0000-0002-8322-0900, e-mail: tatyana.slusarenko2017@gmail.com

Information about the author

Tetiana Sliusarenko, PhD in Art Studies, People's Artist of Ukraine, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine, ORCID iD: 0000-0002-8322-0900, e-mail: tatyana.slusarenko2017@gmail.com

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.